

Prijedlog

**Smjernice za provedbu mjera aktivne politike
zapošljavanja za 2014. godinu**

Zagreb, listopad 2013. godine

Sadržaj:

Sadržaj.....	2
Uvod.....	3
1.Analiza tržišta rada u Republici Hrvatskoj	4
1.1.Demografska kretanja.....	4
1.2.Gospodarska kretanja.....	4
1.3.Kretanje registrirane zaposlenosti i nezaposlenosti.....	5
1.4.Stopa nezaposlenosti ukupno i prema nekim obilježjima.....	6
1.5.Kretanje i razina stope aktivnosti i zaposlenosti.....	9
1.6.Očekivana kretanja na tržištu rada.....	10
2.Relevantni dokumenti za definiranje smjernica za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja.....	10
2.1.Strategija Europa 2020.....	11
2.2.Ekonomski program Republike Hrvatske.....	11
2.3.Strategija Vladinih programa za razdoblje 2014. - 2016.....	12
2.4.Operativni program razvoja ljudskih potencijala	12
2.5.Garancija za mlade.....	14
2.6.Zakonodavna podloga provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja.....	14
3.Mjere na tržištu rada.....	16
4.Institucije na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.....	17
4.1.Hrvatski zavod za zapošljavanje.....	17
4.2.Privatni posrednici na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.....	19
4.3.Lokalna partnerstva za zapošljavanje.....	20
4.4.Socijalno partnerstvo na tržištu rada u Republici Hrvatskoj.....	20
5.Aktivna politika zapošljavanja u 2014. godini.....	21
5.1.Intervencije aktivne politike zapošljavanja.....	21
5.2.Intervencije koje utječu na tržište rada, a ne spadaju u aktivnu politiku zapošljavanja u užem smislu.....	24
5.3.Izvori financiranja mjera aktivne politike zapošljavanja.....	25

Smjernice za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja za 2014. godinu

Uvod

U razdoblju do 01. srpnja 2013. godine prije pristupanja Hrvatske Europskoj uniji, na godišnjoj ili dvogodišnjoj razini donosili su se planovi za poticanje zapošljavanja kojima su se popisivale mjere aktivne politike zapošljavanja za pojedine godine.

Temeljni dokument za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj od 2009. godine bio je Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja.

Riječ je o dokumentu koji sadrži ciljeve i aktivnosti za provedbu aktivne politike zapošljavanja na hrvatskom tržištu rada. Ciljevi i aktivnosti iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja temeljeni su na analizi provedenoj za izradu Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja u Hrvatskoj (JAP) iz 2008. kojim su bili utvrđeni prioriteti na hrvatskom tržištu rada.

Utvrđeni prioriteti za djelovanje bili su:

- privući i zadržati više ljudi u statusu zaposlenosti, povećati ponudu radne snage i modernizirati sustave socijalne zaštite;
- poboljšati prilagodljivost radnika i poduzeća;
- povećati ulaganja u ljudski kapital kroz bolje obrazovanje i vještine;
- promičući načela dobrog upravljanja uključiti socijalne partnere u implementaciju JAP-a.

U Zajedničkom memorandumu o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) identificirali su se glavni izazovi s kojima se suočava hrvatsko tržište rada. Uočeno je da je stopa zaposlenosti u RH značajno niža od prosjeka EU. Niske stope zaposlenosti rezultat su i niskih stopa aktivnosti i visokih stopa nezaposlenosti. Dugotrajna nezaposlenost trajno je na vrlo visokoj razini u Hrvatskoj, dok nezaposlenost mladih predstavlja još jedan značajan izazov za hrvatsko tržište rada jer je trajno na vrlo visokoj razini. Naglašen je nesrazmjer kompetencija, odnosno nesrazmjer između strukture kompetencija ponuđene radne snage i strukture kompetencija tražene radne snage. Uočeno je postojanje rizika „fleksibilnosti na margini“ (segmentacija tržišta rada) što se reflektiralo s uočenim poteškoćama u obrazovanju i pristupu tržišta rada nekih nacionalnih i etničkih manjina, kao i ostalih ranjivih skupina (osobe s invaliditetom, hrvatski branitelji iz Domovinskog rata...). Analizom je također utvrđeno postojanje znatnih regionalnih razlika.

U periodu nakon pristupanja Hrvatske Europskoj uniji dodatno su razrađene mjere aktivne politike zapošljavanja, osobito uzevši u obzir povećane potrebe kako nezaposlenih osoba, posebice mladih, a isto tako i poslodavaca, vodeći se strateškim europskim dokumentima u području zapošljavanja, posebice Strategijom Europa 2020.

S obzirom da su strateški dokumenti i utvrđeni prioriteti preduvjet korištenja EU fondova, Strategija Vladinih programa za razdoblje 2014. - 2016. čini važan instrument za strateško upravljanje razvojem Republike Hrvatske, a gdje se navode i mjere aktivne politike zapošljavanja kao instrument za postizanje razvijenijeg i konkurentnijeg tržišta rada koje će se nastaviti provoditi u narednom periodu.

U skladu s tim, ovim se dokumentom definiraju smjernice aktivne politike zapošljavanja za 2014. godinu, uzevši u obzir trenutačno stanje na tržištu rada.

1. Analiza tržišta rada u Republici Hrvatskoj

1.1. Demografska kretanja

Broj stanovnika u Republici Hrvatskoj i dalje se smanjuje (0,3% u 2012. godini), a prisutna je i transformacija strukture radno aktivnog stanovništva. Prema procjenama Državnog zavoda za statistiku udio mlađeg radno aktivnog stanovništva (15-24) u 2012. godini bio je 502 280 osoba, što je manje od udjela starijeg radno aktivnog stanovništva (55-64) koji broji 593 244 osoba, a koji uključuje i generacije s povećanim demografskim prirastom kojima treba usmjeriti politike aktivnog starenja u okviru tržišta rada. Srednjoročno, bitno će se smanjiti i priljev u radnu snagu s obzirom da će se veličina generacije petnaestogodišnjaka smanjiti od oko 51 000 u 2012. na 40 000 u 2018., a na toj će razini ostati tijekom narednog desetljeća.

1.2. Gospodarska kretanja

U proteklih su nekoliko godina zabilježena izrazito negativna kretanja u hrvatskom gospodarstvu. Realni bruto domaći proizvod smanjio se 6,9 posto u 2009. godini, zatim je pao dodatnih 2,3 posto u 2010. godini, potom je u 2011. godini stagnirao, a u 2012. godini smanjio se još 2 posto. Negativni gospodarski trend, premda u blažem obliku, nastavljen je i u 2013. godini s međugodišnjim padom proizvodnje od 1,5 posto u prvom kvartalu i 0,7 posto u drugom kvartalu. U petogodišnjem se razdoblju od drugog kvartala 2008. do istog kvartala 2013. godine realni bruto domaći proizvod smanjio 13,6 posto. Riječ je, dakle, o dubokoj i dugotrajnoj gospodarskoj krizi.

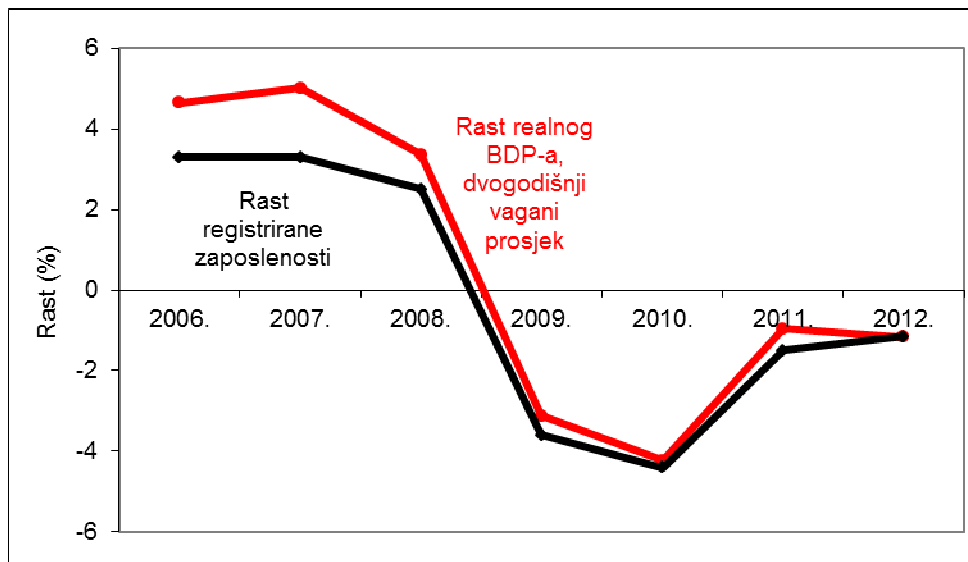
Što se tiče gospodarskih kretanja prema djelatnosti, tijekom spomenutog razdoblja realna je bruto dodana vrijednost u prerađivačkoj industriji pala 23,5 posto, a u građevinarstvu čak 42,9

posto. Stoga se može zaključiti da je gospodarska kriza najteže pogodila sektore građevinarstva i prerađivačke industrije.

1.3. Kretanje registrirane zaposlenosti i nezaposlenosti

Između gospodarskog rasta i promjene zaposlenosti postoji veoma čvrsta pozitivna veza. Stoga je kao posljedica spomenutog pada proizvodnje u zadnjih pet godina došlo i do značajnog smanjenja registrirane zaposlenosti. U razdoblju od kolovoza 2008. do istog mjeseca 2013. godine broj registriranih zaposlenih smanjio se 10,6 posto. Izraženo apsolutnim brojem, izgubljeno je 165.740 radnih mjesta, pri čemu je pad bio najizraženiji u 2009. i 2010. godini, a u 2011. i 2012. godini se ublažava.

Rast realnog BDP-a i registrirane zaposlenosti

Izvor: izračun na temelju podataka DZS-a. Napomena: rast realnog BDP-a je vagani prosjek rasta u tekućoj i prethodnoj godini.

U skladu s promjenama proizvodnje prema djelatnosti, najveće postotno smanjenje broja radnih mjesta od sredine 2008. do sredine 2013. godine zabilježeno je u građevinarstvu (32,3 posto) i prerađivačkoj industriji (22,0 posto). U spomenutim je djelatnostima, dakle, došlo do veoma velikog pada zaposlenosti.

Navedeno smanjenje registrirane zaposlenosti bilo je popraćeno povećanjem registrirane nezaposlenosti. U razdoblju od kolovoza 2008. godine do istog mjeseca 2013. godine broj registriranih nezaposlenih povećao se 43,0 posto. Prema zadnjim dostupnim podacima, broj nezaposlenih u rujnu 2013. godine bio je 4,1 posto veći nego u istom mjesecu prethodne godine. Premda se povećavanje nezaposlenosti usporilo u 2013. godini, ono se još uvijek nije zaustavilo.

Usporedbom kretanja nezaposlenosti i zapošljavanja u prvih devet mjeseci 2012. i 2013. godine možemo utvrditi da se ukupno tijekom prvih devet mjeseci 2013. godine u evidenciju nezaposlenih prijavilo 228.333 osoba što je za 0,8% manje nego za iste mjesece prethodne godine. Od toga je 139.285 osoba ušlo u nezaposlenost iz radnog odnosa. Najviše zbog prekida radnog odnosa iz gospodarskih razloga (38 519 osoba). To je ipak za ukupno 1,8% manje nego u 2012. godini.

U prvih devet mjeseci povećao se broj ulazaka u evidenciju nezaposlenih iz redovnog obrazovanja za 9,6% u odnosu na isti period 2012. godine što znači da se mladi nakon redovnog obrazovanja prijavljuju u evidenciju nezaposlenih jer očekuju aktivniju podršku u traženju posla od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje a također status nezaposlene osobe im omogućava korištenje mjera aktivne politike zapošljavanja te mogućnost bržeg aktiviranja na tržištu rada.

Što se tiče izlazaka iz evidencije nezaposlenih u prvih devet mjeseci 2013. godine povećao se broj osoba koji su izašli iz evidencije nezaposlenih za 12,1% u odnosu na isti period 2012. godine (262.763 u odnosu na 234.498). Najveći broj izlazaka iz evidencije je bio radi zapošljavanja (160.140 osoba) te se povećao broj izlazaka iz evidencije nezaposlenih radi zapošljavanja za 10,3% u odnosu na isti period 2012. godine. Najveći broj zaposlenih iz evidencije Zavoda u prvih 9 mjeseci 2013. godine je u 4 djelatnosti koje bilježe povećanje zapošljavanja u odnosu na isti period 2012. godine: pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane 18,2% (32.870 osoba), trgovina 12,9% (24.456 osoba), prerađivačka industrija 10,6% (824.318 osoba), građevinarstvo 9,6% (13.516 osoba).

U prvih devet mjeseci 2013. godine povećan je izlazak iz nezaposlenosti radi samozapošljavanja za 180,5% u odnosu na isti period 2012. godine što možemo povezati sa većom podrškom samozapošljavanju kroz redoviti rad Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te potporama za samozapošljavanje.

U prvih devet mjeseci 2013. godine povećao se broj zaprimljenih slobodnih radnih mjesta za 7,7% u odnosu na isti period 2012. godine.

1.4. Stopa nezaposlenosti ukupno i prema nekim obilježjima

Zbog relativno stabilnog gospodarskog rasta u razdoblju prije krize, tržište rada bilježilo je pozitivna kretanja, a broj zaposlenih se povećavao, dok se stopa nezaposlenosti od 2000. godine kontinuirano smanjivala, kada je dostigla najviših 16,1% (mjereno ILO usporedivom stopom). Povoljna kretanja na tržištu rada nastavila su se i u 2008. godini kada je stopa nezaposlenosti iznosila 8,4% i dostigla svoju najnižu razinu u prethodnih 15 godina. Međutim, 2009. godine dugotrajan trend smanjenja nezaposlenosti prekinut je zbog krize. ILO usporediva stopa nezaposlenosti prvo se povećala na 9,1% 2009. godine, a zatim je nastavila rasti. Prema procjenama Eurostata, sezonski prilagođena stopa nezaposlenosti u Hrvatskoj dosegla je u kolovozu 2013. godine razinu od 16,9 %, što je znatno više od 10,9

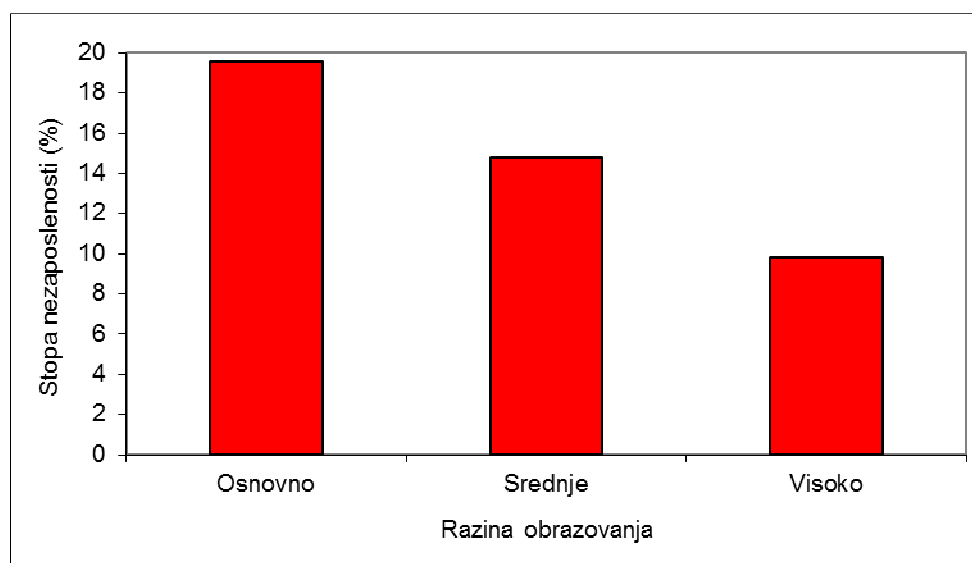
postu koliko je stopa nezaposlenosti iznosila u Europskoj uniji kao cjelini. Udio mladih (15-24) koji se ne nalaze u obrazovanju, osposobljavanju ni zaposlenosti (NEET status) iznosio je u 2012. godini 16,7%, što je nešto više od EU-27 prosjeka (13,2%), a porast se usporio od 2011. godine. Prema zadnjim dostupnim podacima Eurostata, Republika Hrvatska od svih država članica ima najnižu stopu ranog napuštanja školovanja koja u 2012. godini iznosi 4,2 %, dok je na razini Europske unije za svih 28 država članica prosjek 12,7 %.

Eurostat je procijenio da u Hrvatskoj stopa nezaposlenosti radne snage u dobi do 24 godine iznosi 52,0 posto, što je dvostruko više nego u Europskoj uniji kao cjelini. Udio mladih (do 29) u ukupnom zapošljavanju iz evidencije Hrvatskog zavoda za zapošljavanje u 2012. godini (44,2%) nadilazi njihov udio u nezaposlenosti (33,1%), ali mladi bez radnog iskustva i bez visokog obrazovanja imaju značajno nepovoljniju dinamiku zapošljavanja. Što se tiče stope nezaposlenosti prema spolu, Eurostat procjenjuje da je stopa nezaposlenosti muškaraca (18,0 %) veća od stope nezaposlenosti žena (15,8%).

Stopa dugotrajne nezaposlenosti također je relativno visoka. Prema zadnjim dostupnim podacima, udio dugotrajno nezaposlenih (više od 1 godine) u radnoj snazi u 2012. godini iznosio je 10,3 posto u Hrvatskoj naspram 4,6 posto u Europskoj uniji. Relativni opseg dugotrajne nezaposlenosti može se izraziti i kao postotak ukupne nezaposlenosti. Udio dugotrajno nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u Hrvatskoj od 64,6% u 2012. razmjeno je sličan kao i u godinama prije krize (63,0% u 2008.). Viša razina nezaposlenosti povezana je, dakle, s višim udjelom dugotrajne nezaposlenosti u radnoj snazi.

Što se tiče stope nezaposlenosti prema razini obrazovanja, Eurostatovi podaci za radnu snagu srednje dobi (od 25 do 54 godine) pokazuju jasnu vezu između razine obrazovanja i visine stope nezaposlenosti. Tako je u 2012. godini stopa nezaposlenosti radne snage s osnovnim obrazovanjem iznosila 19,6 posto, sa srednjim obrazovanjem 14,8 posto, te s višim i visokim obrazovanjem 9,8 posto. Što je viša razina stečene naobrazbe, dakle, to je niža stopa nezaposlenosti.

Stopa nezaposlenosti prema razini obrazovanja

Izvor: Eurostat.

Napomena: podaci se odnose na skupinu u dobi od 25 do 54 godine.

Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje također potvrđuju da postoji pozitivna veza između razine obrazovanja i brzine zapošljavanja. Nezaposlene osobe s većom naobrazbom u većem se broju zapošljavaju u kratkom vremenskom roku nakon prijave na evidenciju nezaposlenih. Tako se, na primjer, u roku od 6 mjeseci nakon prijave zapošljava 27,2 posto osoba sa završenom osnovnom školom, a 33,5 posto osoba s trogodišnjom srednjom školom, što je znatno više. Osim osoba sa završenom osnovnom školom, osobe koje su završile srednje obrazovanje općeg smjera u gimnazijama također se relativno sporo zapošljavaju zbog nedostatka strukovnih znanja i vještina. Osobe sa sveučilišnim obrazovanjem zapošljavaju se nešto češće u kratkom roku. Razlike između obrazovnih skupina u visini stope nezaposlenosti i brzini zapošljavanja ukazuju na neusklađenost obrazovne strukture radne snage odnosno ponude rada s obrazovnom strukturom potražnje za radom.

Zaposleni u kratkom roku prema razini obrazovanja, od ukupnog broja novoprijavljenih u 2012. godini

Razina obrazovanja	Zaposleni u roku od 6 mjeseci (%)
Bez škole i nezavršena osnovna škola	17,7
Završena osnovna škola	27,2
Srednja škola do 3 godine trajanja	33,5
Srednja škola 4 i više godina trajanja	31,6
Gimnazija	26,4
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	34,0
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	38,5

Izvor: izračun na temelju podataka HZZ-a

Postoje i značajne razlike u stopi nezaposlenosti prema geografskom području. Podaci o registriranoj zaposlenosti i nezaposlenosti omogućuju približan izračun stope nezaposlenosti po županijama. Naime, u 2012. godini prosječna stopa registrirane nezaposlenosti na državnoj razini iznosila je 18,1 % (s porastom od 1,1 postotni bod u usporedbi s 2011. godinom), pri čemu je u šest županija bila niža, a u petnaest županija viša od prosječne državne razine. Stopa nezaposlenosti u Gradu Zagrebu i županijama na zapadu zemlje bitno je manja nego u županijama u središnjem i istočnom dijelu Hrvatske, dok je stopa nezaposlenosti u županijama na jugu zemlje nešto niža od toga, dijelom zahvaljujući sezonskom zapošljavanju u turističkim djelatnostima.

Stopa registrirane nezaposlenosti po županijama u 2012. godini (godišnji prosjek)

Županija	Stopa nezaposlenosti (%)
Zagrebačka	19,9
Krapinsko-zagorska	20,0
Sisačko-moslavačka	32,9
Karlovačka	24,5
Varaždinska	14,7
Koprivničko-križevačka	19,0
Bjelovarsko-bilogorska	26,8
Primorsko-goranska	14,0
Ličko-senjska	18,4
Virovitičko-podravska	33,5
Požeško-slavonska	26,5
Brodsko-posavska	32,7
Zadarska	18,2
Osječko-baranjska	28,2
Šibensko-kninska	21,2
Vukovarsko-srijemska	32,1
Splitsko-dalmatinska	23,3
Istarska	8,9
Dubrovačko-neretvanska	15,3
Međimurska	16,6
Grad Zagreb	8,8

Izvor: izračun na temelju podataka HZMO-a i HZZ-a.

1.5. Kretanje i razina stope aktivnosti i zaposlenosti

Tijekom proteklog je razdoblja došlo do smanjenja stope aktivnosti. Tako je stopa aktivnosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine pala sa 68,3% 2008. na 65,5% u 2011. godini, da bi se pad zaustavio u 2012. godini kad je stopa aktivnosti iznosila 65,4%. Stopa aktivnosti stanovništva u dobi od 55 do 64 godine jedina je nastavila je rasti u kriznom razdoblju, te se povećala sa 38,8% u 2008. godini na 41,1% u 2012. godini. Međutim, u usporedbi s

Europskom unijom kao cjelinom, stopa aktivnosti te dobne skupine i dalje je niža za 11,5 postotnih bodova.

Gospodarska je kriza značajno smanjila stopu zaposlenosti u Hrvatskoj. Stopa zaposlenosti stanovništva u dobi od 20 do 64 godine smanjila se sa 63,0 posto u drugom kvartalu 2008. na 54,7 posto u istom kvartalu 2013. godine, što je pad za 8,3 postotna boda. U Europskoj uniji kao cjelini stopa zaposlenosti u drugom kvartalu 2013. godine iznosila je 68,4 posto, što znači da je bila veća nego u Hrvatskoj za 14,3 postotna boda.

1.6. Očekivana kretanja na tržištu rada

Budući da kretanja na tržištu rada u veoma velikoj mjeri ovise o kretanjima u gospodarstvu, zaustavljanje i preokretanje negativnih trendova na tržištu rada ovisit će o pojavi značajnog gospodarskog oporavka odnosno o pojavi pozitivne stope rasta proizvodnje. Prema projekcijama Vlade Republike Hrvatske, rast realnog bruto domaćeg proizvoda u 2014. godini iznosit će 1,3 posto. Takva stopa gospodarskog rasta, zajedno s aktivnim mjerama politike zapošljavanja, bila bi dovoljna da se zaustavi opadanje registrirane zaposlenosti, te da se ostvari njezina blaga pozitivna promjena. Stoga se može očekivati da će u 2014. godini doći do blagog povećanja registrirane zaposlenosti. Daljnje povišenje stope gospodarskog rasta, također zajedno s aktivnim mjerama politike zapošljavanja, dovest će do značajnog povećanja registrirane zaposlenosti u 2015. i 2016. godini.

2. Relevantni dokumenti za definiranje smjernica za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja

Pri izradi smjernica za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja nužno je uzeti u obzir relevantne dokumente kojima su definirani ciljevi kojima aktivna politika zapošljavanja u ovom trenutku treba biti usmjerena.

To su prvenstveno strategija Europa 2020, Ekonomski program Republike Hrvatske, Operativni program razvoja ljudskih potencijala 2007-2013, Strategija Vladinih programa za razdoblje 2014. - 2016. te zakoni na temelju kojih se provode mjere aktivne politike zapošljavanja, a to su Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN 80/08, 94/09, 121/10, 25/12, 118/12), Zakon o poticanju zapošljavanja (NN 57/12, 120/12), Zakon o državnim potporama (NN 72/13), Uredba Komisije (EZ-a) BR.800/2008.

2.1. Strategija Europa 2020

Strategijom Europa 2020 definirano je pet osnovnih ciljeva kojima zemlje članice moraju težiti kako bi se do 2020. godine ostvarila tri ključna aspekta rasta za Europu; pametan, održiv i uključiv rast.

Glavni ciljevi koji bi trebali voditi aktivnosti država članica i Komisije i odgovarajućih uvjeta provedba aktivne politike zapošljavanja su:

- Povećati na 75 posto stopu zaposlenosti žena i muškarca u dobi od 20 do 64 godine uključujući veće sudjelovanje mladih, starijih osoba i niskokvalificiranih radnika te bolja integracija migranata;
- Unaprijediti obrazovanje, pogotovo smanjenjem stope prekida školovanja i povećanjem udjela stanovnika koji su završili tercijarno obrazovanje (svesti postotak osoba koje rano napuštaju školovanje na manje od 10 posto, a povećati broj mladih visokoobrazovanih ljudi na najmanje 40 posto);
- Promicati socijalne uključenosti, posebice kroz smanjenje siromaštva.

2.2. Ekonomski program Republike Hrvatske

U skladu s navedenim ciljevima Republika Hrvatska izradila je u travnju 2013. Ekonomski program u kojem su navedene prepreke s kojima se Republika Hrvatska suočava u odnosu na zadane ciljeve Europa 2020, a to su:

- Nedovoljno sudjelovanje na tržištu rada;
- Neusklađenost sustava obrazovanja s potrebama tržišta rada, odnosno potreba za formiranjem sustava praćenja i analize potreba tržišta rada;
- Nedovoljno sudjelovanje osoba u cjeloživotnom učenju;
- Pristup adekvatnim izvorima financiranja za povećanje konkurentnosti;
- Suzbijanje rada na crno i uvođenje prilagodljivih radnih instituta u smislu izmjena radnog zakonodavstva s ciljem olakšanja uvjeta za zapošljavanje, restrukturiranje i veće zaštite rada i radnika.

U svrhu povećanja stope zaposlenosti Ekonomski program propisuje tri osnovne mjere:

- Poticanje zapošljavanja – uključivanje sve većeg broja nezaposlenih osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada u mjere aktivne politike zapošljavanja;
- Jačanje administrativnih kapaciteta i osiguravanje kvalitetnije usluge Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje - kako bi se povećao udio ranjivih i teže zapošljivih skupina u

zapošljavanju i pružila što bolja, kvalitetnija i sveobuhvatnija usluga prema krajnjim korisnicima, nastavit će se ulaganje u prilagodbu i unaprjeđenje rada Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje;

- Daljnji razvoj i institucionalna podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje, osobito u smislu aktivne uloge koju lokalna partnerstva za zapošljavanje imaju u rješavanju problema nezaposlenosti na lokalnoj i regionalnoj razini.

2.3. Strategija Vladinih programa za razdoblje 2014. - 2016.

Rast i zapošljavanje u konkurentnom tržišnom gospodarstvu koje djeluje u europskoj socijalnoj državi XXI. stoljeća, kao glavni strateški cilj Republike Hrvatske, predviđen je kroz ostvarenje dvanaest općih ciljeva Strategije Vladinih programa za razdoblje 2014. - 2016. godine:

- makroekonomska i gospodarska stabilnost;
- optimalno ozračje za razvoj konkurentnoga gospodarstva;
- ravnomjerni regionalni razvoj;
- jačanje socijalne pravednosti;
- zaštita, očuvanje i unaprjeđenje zdravlja;
- poticanje znanja, izvrsnosti i kulture,
- zaštita okoliša i prostorni razvoj,
- konkurentniji poljoprivredno-prehrambeni i ribarski sektor,
- podizanje konkurentnosti hrvatskog turizma uz afirmaciju Hrvatske kao jedne od vodećih međunarodnih turističkih destinacija,
- jačanje pravne države i vladavine prava,
- održavanje javne i državne sigurnosti na najvišoj razini i
- daljnje jačanje međunarodnog položaja Republike Hrvatske i očuvanje nacionalnog identiteta.

2.4. Operativni program razvoja ljudskih potencijala

Kao pripremu za ulazak u Europsku uniju i korištenje strukturnih fondova, Republika Hrvatska je u razdoblju od 2007. do sredine 2013. koristila Instrument pretprijetne pomoći (IPA). Četvrta komponenta IPA odnosila se na sektore zapošljavanja, obrazovanja, socijalnog uključivanja, socijalnog dijaloga i razvoja civilnog društva kroz Operativni program Razvoj ljudskih potencijala. Operativni program je nadopunjen nakon ulaska u EU. Sada obuhvaća IPA i ESF financiranje za pretprijetno i postprijetno razdoblje 2007.-2013.

U navedenom Operativnom programu planirane su izravne dodjele sredstava za mjere aktivne politike zapošljavanja:

- Podrška i potpore za samozapošljavanje;
- Potpore za zapošljavanje nezaposlenih osoba iznad 50 godina i mladih osoba do 29 godina;
- Javni radovi za mlade, dugotrajno nezaposlene osobe i nezaposlene pripadnike romske nacionalne manjine;
- Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa za osobe bez radnog iskustva u zvanju za koje su se školovale i osobe s iskustvom do godine dana u zvanju za koje su se školovale;
- Obrazovanje za mlade do 29 godina.

Uz izravne dodjele sredstava planirane su i dvije dodjele bespovratnih sredstava kroz natječaje:

- Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja – faza III
- Obrazovanje za poduzetništvo i obrt

Temeljem prethodno navedenih dokumenata trenutno se izrađuje Operativni program razvoja ljudskih potencijala za Europski socijalni fond 2014. – 2020., a kojim su predviđene aktivnosti za postizanje sljedećih ciljeva;

- smanjenje strukturalne i dugotrajne nezaposlenost te jačanje integracije skupina nezaposlenih koji su u nepovoljnom položaju na tržištu rada;
- povećanje stope zapošljavanja kroz poduzetništvo i samozapošljavanje, posebice za one u nepovoljnom položaju na tržištu rada;
- jačanje spolne ravnopravnosti te usklađivanje poslovnih obveza s privatnim životom, a s ciljem intenzivnijeg uključivanja žena na tržište rada;
- jačanje lokalnih tržišta rada te pružanje potpore lokalnim inicijativama za zapošljavanje;
- aktivno uključivanje mladih na tržište rada;
- povećanje produktivnosti radne snage i njihove sposobnosti prilagodbe promjenjivim gospodarskim okolnostima i ekonomskim uvjetima;
- jačanje učinkovitost aktivne politike tržišta rada iz zapošljavanja te kvalitete i relevantnosti usluga koje pruža Hrvatski zavod za zapošljavanje;
- povećanje učinkovitosti, i dostupnosti i kvalitete usluga Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

2.5. Garancija za mlade

Uočavajući veliki problem nezaposlenosti mladih Europska komisija je svim zemljama članicama dala preporuku za jače angažiranje, te izradu mjera za jačanje zapošljivosti i zapošljavanje mladih u dobi od 15-24 godine. Inicijativom Garancija za mlade želi se postići da sve mlade osobe u dobi do 25 godina unutar 4 mjeseca nakon završetka formalnog obrazovanja ili prijave u evidenciju nezaposlenih dobiju priliku za aktivaciju na tržištu rada kroz zapošljavanje, vježbeništvo, naukovanje ili daljnje obrazovanje.

Od 01.07.2013. Republika Hrvatska provodi ovu strategiju razvojem dodatnih mjera za poticanje zapošljavanja mladih, no izradom i usvajanjem Plana implementacije Garancije za mlade bit će razvijene i dodatne mjere koje trebaju pomoći zapošljavanju mladih osoba.

Sukladno Garanciji za mlade identificirana su osnovna područja djelovanja:

- zapošljavanje;
- daljnje obrazovanje;
- vježbeništvo i naukovanje;
- poduzetništvo.

2.6. Zakonodavna podloga provedbe mjera aktivne politike zapošljavanja

Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti

U provedbi mjera aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj svakako je važno spomenuti zakonodavnu podlogu kojom je sama provedba propisana.

Provedbene mjere iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje (potpore za zapošljavanje, potpore za usavršavanje i ostale mjere iz nadležnosti HZZ-a) temelje se na člancima 34. – 36. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.

- Člankom 34. propisuje se način donošenja i sadržaj aktivne politike zapošljavanja.
- Člankom 35. definira se sadržaj i glavni ciljevi mjera za poticanje zapošljavanja.
- Člankom 36. utvrđuju se uvjeti i načini korištenja sredstava za provođenje mjera iz nadležnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

U postupku usvajanja su Izmjene i dopune Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti kojim se jasnije definiraju programi aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavoda za zapošljavanje:

- Programi zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba za stjecanje radnog iskustava i jačanje zapošljivosti,
- Programi zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih i drugih skupina teže zapošljivih nezaposlenih osoba,
- Programi samozapošljavanja nezaposlenih osoba,

- Programi obrazovanja i osposobljavanja radnika kod poslodavaca koji prelaze na nove proizvodne programe ili na nove tehnologije,
- Programi usavršavanja zaposlenih radi zadržavanja zaposlenosti,
- Zapošljavanje nezaposlenih osoba u javnim radovima a koji se odnose na programe humanitarnih, edukativnih, socijalnih, ekoloških, komunalnih, infrastrukturnih sadržaja, očuvanja kulturnih i povijesnih spomenika i drugih djelatnosti,
- Programi obrazovanja i osposobljavanja nezaposlenih osoba za potrebe tržišta rada,
- Programi stručnog osposobljavanja za rada bez zasnivanja radnog odnosa za stjecanje radnog iskustva u zvanju za koje su se nezaposlene osobe obrazovale,
- Programi očuvanja radnih mjesta i zadržavanje zaposlenosti.

Zakon o državnim potporama

Potpore za zapošljavanje i usavršavanje usklađene su sa Zakonom o državnim potporama te imaju obilježja horizontalnih potpora, namijenjenih svim poduzetnicima, ali isključuju poduzetnike u teškoćama.

Uredba Komisije (EZ-a) BR.800/2008

Potpore za zapošljavanje provode se u skladu s definicijama iz članka 40. Odluke o objavljivanju općih pravila o skupnim izuzećima u području državnih potpora koja su sadržana u Uredbi Komisije (EZ-a) BR.800/2008.

Potpore za usavršavanje provode se u skladu s definicijama iz članka 39. Odluke¹ o objavljivanju općih pravila o skupnim izuzećima u području državnih potpora koja su sadržana u Uredbi Komisije (EZ-a) BR.800/2008.

Uredbom se definiraju skupine nezaposlenih i zaposlenih osoba za čije se zapošljavanje i usavršavanje mogu dodijeliti potpore, kao i visina i intenzitet potpore.

Zakon o poticanju zapošljavanja

Zakonom o poticanju zapošljavanja propisane su ciljane skupine te uvjeti i načini korištenja mjere stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa te olakšica pri zapošljavanju mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba. Zakonom o poticanju zapošljavanja uređeno je zapošljavanje na privremenim, odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi uz korištenje vrijednosnih kupona/vaučera koji potiče fleksibilnost i prilagodljivost potrebama rada u poljoprivredi te utječe na smanjenje rada na crno.

¹ COMMISSION REGULATION (EC) No 800/2008 of 6 August 2008, declaring certain categories of aid compatible with the common market in application of Articles 87 and 88 of the Treaty (**General block exemption Regulation**).

Zakon o potporama za očuvanje radnih mjesta

Trenutno je u izradi Zakon o potporama za očuvanje radnih mjesta kojim će biti regulirani kriteriji za primjenu potpora za očuvanje radnih mjesta.

Zakonom će biti definirana dva glavna područja intervencija, a to su:

- potpore za skraćivanje punog radnog vremena, odnosno nadoknada razlike plaće radnicima koji su zaposleni kod poslodavca koji skraćuje puno radno vrijeme;
- potpore za obrazovanje i osposobljavanje radnika koji su zaposleni kod poslodavca koji skraćuje puno radno vrijeme u periodu dok ne rade.

3. Mjere na tržištu rada

Kada govorimo o mjerama koje se provode na tržištu rada, možemo ih podijeliti na mjere aktivne politike zapošljavanja te na ostale mjere u kontekstu fiskalne politike.

Intervencije na tržištu rada koje se sukladno EUROSTAT metodologiji svrstavaju pod aktivne politike zapošljavanja, a provode se u Republici Hrvatskoj su:

- obrazovanje;
- poticaji za zapošljavanje;
- potpomognuto zapošljavanje i rehabilitacija;
- izravno stvaranje radnih mjesta;
- start-up poticaji.

Mjere aktivne politike zapošljavanja predstavljaju izravnu intervenciju na tržištu rada, čime su usmjerene na eliminiranje kratkoročnih, ali i dugoročnih problema na području tržišta rada i zapošljavanja, stoga se u Hrvatskoj provode slijedeće grupe mjera:

- potpore za zapošljavanje;
- potpore za samozapošljavanje;
- potpore za usavršavanje;
- obrazovanje nezaposlenih;
- stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa;
- javni radovi;
- potpore za očuvanje radnih mjesta.

Među ostalim intervencijama koje utječu na tržište rada, ali ne spadaju u APZ u užem smislu mogu se ubrojiti:

- pružanje usluga poput informiranja, individualnog savjetovanja prilagođenog ciljanim skupinama korisnika, izrade Profesionalnog plana traženja posla, mobilnih timova;
- pružanje usluga profesionalnog usmjeravanja, razvoja vještina upravljanja karijerom i profesionalne rehabilitacije;
- pružanje podrške nezaposlenim osobama u obliku pasivnih mjera politike zapošljavanja koje uključuju isplatu naknada za vrijeme nezaposlenosti te olakšice pri zapošljavanju određenih skupina nezaposlenih osoba.

4. Institucije na tržištu rada u Republici Hrvatskoj

Iskustva zemalja članica Europske unije pokazuju da su aktivne politike zapošljavanja znatno manje učinkovite ako nije razvijen integrirani pristup rješavanju problema nezaposlenosti.

Ekonomski program Republike Hrvatske iz travnja 2013. godine propisuje integrirani pristup rješavanju osnovnih problema na hrvatskom tržištu rada, odnosno preprekama za ostvarivanje strategije Europa 2020 kao što su nedovoljno sudjelovanje na tržištu rada, neusklađenost obrazovanja s potrebama tržišta rada, nedovoljno sudjelovanje osoba u cjeloživotnom učenju, pristup adekvatnim izvorima financiranja za povećanje konkurentnosti i ostvarivanje gospodarskog rasta, suzbijanje rada na crno i uređenje prilagodljivih radnih instituta te regulacija povremenih i privremenih poslova.

U rješavanju navedenih prepreka potrebno povezivanje tijela nadležnih za kreiranje politika obrazovanja, gospodarstva, rada te regionalnog razvoja, kao i socijalnih partnera te organizacija civilnog društva, jer bez socijalnog dijaloga i šireg dijaloga sa zainteresiranom javnošću nije moguće postići rješenja koja će zaista biti dugoročno učinkovita i održiva.

4.1. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Većinu intervencija na tržištu rada provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje te i nadalje ostaje tijelo koje je najvećim dijelom zaduženo za provedbu mjera aktivacije i zapošljavanja nezaposlenih osoba.

Intervencije na tržištu rada koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje su potpore za zapošljavanje, potpore za samozapošljavanje, potpore za usavršavanje, obrazovanje nezaposlenih, stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, javni radovi, potpore za očuvanje radnih mjesta.

Od 2013. godine mjere se razvrstavaju po paketima namijenjenim pojedinim ciljanim skupinama radi bolje preglednosti, pa su tako kreirani paketi za mlade osobe, posebne skupine nezaposlenih, osobe s invaliditetom, starije osobe, dugotrajno nezaposlene osobe, nezaposlene osobe romske nacionalne manjine te za poslodavce u teškoćama.

Osim intervencija na tržištu rada, Hrvatski zavod za zapošljavanje ostaje i dalje najvažnije tijelo u pružanju usluga posredovanja, savjetovanja, informiranja, cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja vještina upravljanja karijerom kako nezaposlenih osoba, tako i poslodavaca.

Profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda osnovne i srednje škole predstavlja tzv. rane intervencije i ima preventivno značenje kao pomoć pri donošenju adekvatnih odluka o izboru obrazovnih programa i zapošljavanja. Posebna se pozornost pridaje učenicima čiji bi pristup tržištu rada mogao biti otežan nakon što završe osnovnoškolsko ili srednjoškolsko obrazovanje.

S povećanim priljevom nezaposlenih osoba te sve većim i raznolikijim potrebama kako nezaposlenih osoba, tako i poslodavaca, nastavit će se ulaganje u prilagodbu i unaprjeđenje rada Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

Preraspodjelom ovlasti i odgovornosti te financijskih i drugih sredstava za javne usluge na različitim razinama upravljanja Zavoda, omogućit će se kvalitetniji rad koji će osigurati veću učinkovitost i kvalitetnije funkcioniranje prema stvarnim potrebama pojedine regije i lokalne sredine, čime će se prvenstveno utjecati na velike regionalne razlike. Planiranim unaprjeđenjem organizacije i poslovnih procesa Zavoda, ojačat će se kapaciteti za pružanje usluga na nacionalnoj i međunarodnoj razini, poboljšat će se postojeće, a olakšat će se i uvođenje novih usluga.

Dodatno će ojačati administrativni kapaciteti Zavoda nakon započetog procesa preustroja koji će dovesti do nove podjele i specijalizacije savjetnika za zapošljavanje u pružanju usluga korisnicima. Savjetnici će se specijalizirati za rad sa zapošljivim tražiteljima zaposlenja i poslodavcima te na one koji će svoje usluge aktivnosti prema osobama koje se tek trebaju pripremiti za tržište rada kroz različite oblike aktivacije, obrazovanja i/ili drugih mjera za jačanje zapošljivosti, čime će se omogućiti kvalitetnija usluga koja će doprinijeti boljoj zapošljivosti i većoj uključenosti nezaposlenih osoba u svijet rada. Stoga će novi način rada dovesti do specijalizacije savjetnika za rad sa mladima, sa teže zapošljivim osobama, sa zapošljivim osobama i poslodavcima, savjetnike za osobe s invaliditetom, za međunarodno posredovanje i EURES, te savjetnike za samozapošljavanje.

U 2014. godini svakako će se voditi računa o razvoju ključnih kompetencija potrebnih za analizu lokalne potražnje za radom radi boljeg usklađivanja ponude i potražnje, postavljanje ciljeva, strateško planiranje te praćenje i procjenu učinka mjera aktivne politike zapošljavanja.

Nužno je obratiti veću pažnju na aktivaciju neaktivnih osoba te će se u tom smislu u 2014. godini provesti istraživanje o strukturi i potrebama ove skupine kako bi se i ona u narednom periodu mogla uključiti u aktivnosti koje Zavod provodi, te predložiti mjere za njihovu aktivaciju i uključivanje na tržište rada radi postizanja više stope aktivnosti i više stope zaposlenosti.

Izvješće o učinku mjera izrađivat će se i objavljivati na tromjesečnoj bazi te će se pratiti status sudionika mjera nakon izlaska iz mjera kako bi se mogao procijeniti učinak istih.

4.2. Privatni posrednici na tržištu rada u Republici Hrvatskoj

Sukladno Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (NN, br. 80/08., 121/10 i 25/12) i Pravilniku o obavljanju djelatnosti posredovanja pri zapošljavanju (NN, br. 39/09), djelatnost posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje mogu obavljati i pravne osobe kao trgovačka društva te fizičke osobe kao samostalnu djelatnost. Prije upisa u odgovarajući registar, te osobe (Posrednici) moraju dobiti dozvolu Ministarstva rada i mirovinskog sustava.

Sve pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost posredovanja pri zapošljavanju dužne su voditi evidencije o osobama koje traže zaposlenje i o poslodavcima koji prijavljuju potrebe za radnicima. Podatke koje evidentiraju dužni su dostavljati kvartalno ministarstvu nadležnom za rad radi objedinjavanja te izrade statističkih izvješća o rezultatima posredovanja pri zapošljavanju izvan Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Prema evidenciji Ministarstva rada i mirovinskog sustava 27 aktivnih posrednika dostavilo je ispunjeni ODP-1 obrazac za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2013. godine.

Privatni posrednici pri zapošljavanju i dalje ostaju važan saveznik Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na tržištu rada te je uspostavljena suradnja s ciljem što boljeg posredovanja pri zapošljavanju.

4.3. Lokalna partnerstva za zapošljavanje

Lokalna partnerstva za zapošljavanje, svojim djelovanjem nadopunjuju nacionalnu politiku inicijativama prilagođenim regionalnim tržištima rada te su iznimno važna za provedbu aktivnosti aktivacije nezaposlenih osoba i povećanja zapošljivosti na lokalnoj razini. Lokalni partneri su dionici iz javnog, privatnog i nevladinog sektora te su lokalna partnerstva za zapošljavanje pravi primjer socijalnog partnerstva i dijaloga.

Iz tog razloga, nadalje će se raditi na razvoju lokalnih partnerstva za zapošljavanje jer su prepoznata kao vrlo bitan dionik na tržištu rada te će se za njihov razvoj nastaviti koristiti i financiranje iz europskih fondova. Na temelju izrađenih županijskih strategija razvoja ljudskih potencijala lokalni dionici se predlagati projekte radi rješavanja pitanja nezaposlenosti na lokalnoj razini koji će biti financirani kroz programe IPA i ESF.

U okviru prepristupnog instrumenta IPA do sada je proveden jedan program dodjele bespovratnih sredstava Lokalna partnerstva za zapošljavanje – faza III kroz koju je sklopljeno 26 ugovora u iznosu od 2.672.596 €. No, planirana su još dva slična programa usmjerena na razvoj lokalnih inicijativa za zapošljavanje: Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja – faza I iz programskog razdoblja 2010-2011, u fazi je evaluacije, dok je za drugu, Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanje - II iz programskog razdoblja 2012. - 2013, objavljen natječaj.

Po završetku navedenih programa, razvoj lokalnih inicijativa za poticanje zapošljavanja financirat će se i iz sredstava ESF-a.

4.4. Socijalno partnerstvo na tržištu rada u Republici Hrvatskoj

U izradu Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja bili su aktivno uključeni, osim provedbenih tijela, drugi dionici na tržištu rada te su se oduvijek uzimale u obzir i sugestije socijalnih partnera u kreiranju mjera.

Uvjete i načine korištenja sredstava za provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja kojima se definiraju kriteriji za operativnu provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja donosi Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Upravno vijeće Zavoda čini 7 članova: dva člana koje predlaže ministar nadležan za rad, tri člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća, sukladno zastupljenosti Vlade i socijalnih partnera u Gospodarsko-socijalnom vijeću te jednog člana, predstavnika radnika Zavoda, izabranog sukladno propisima o radu i jednog člana na prijedlog udruga nezaposlenih.

Socijalni partneri će kroz rad Upravnog vijeća Zavoda i dalje bi uključeni u donošenje operativnog plana koji definira uvjete i načine korištenja sredstava za provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja iz nadležnosti Zavoda u 2014. godini.

5. Aktivna politika zapošljavanja u 2014. godini

Temeljem ranije spomenutih strateških dokumenata moguće je definirati osnovne ciljeve aktivne politike zapošljavanja u Hrvatskoj za 2014. godinu kako slijedi;

- Povećanje razine zapošljivosti i stope participacije mladih osoba na tržištu rada;
- Povećanje razine zapošljivosti i stope participacije starijih osoba na tržištu rada;
- Povećanje razine zapošljivosti osoba s niskom razinom obrazovanja;
- Smanjenje dugotrajne nezaposlenosti;
- Jačanje podrške samozapošljavanju i samozaposlenim osobama;
- Povećanje ulaganja u ljudski potencijal kroz dodatno obrazovanje i osposobljavanje te smanjenje nesrazmjera kompetencija (neusklađenosti kompetencija radne snage s potrebama tržišta rada);
- Poticanje zapošljavanja kroz razvojne projekte (socijalno poduzetništvo, zadrugarstvo, javni radovi) usmjerene na aktiviranje ranjivih skupina;
- Poboljšanje prilagodljivosti radnika i poduzeća;

Mjera aktivne politike zapošljavanja u 2014. godini provodit će se u svrhu ostvarenja ovih ciljeva, te dodatno razvijati mjere usmjerene podizanju razine zapošljivosti osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada te jačanju samozapošljavanja i poduzetništva uopće.

Također će se i nadalje raditi na jačanju kapaciteta Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, osobito uzevši u obzir povećane potrebe nezaposlenih osoba i poslodavaca te priljev sredstava iz EU fondova.

5.1. Intervencije aktivne politike zapošljavanja

U skladu s navedenim ciljevima, provodit će se intervencije potpora za zapošljavanje, samozapošljavanje i usavršavanje, obrazovanja nezaposlenih, stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, javnih radova i potpora za očuvanje radnih mjesta.

Potpore za zapošljavanje

Potpore koje dodjeljuje Hrvatski zavod za zapošljavanje su državne potpore za zapošljavanje u intenzitetu i po kriterijima definiranim Zakonom o državnim potporama te Uredbom Komisije (EZ) 800/2008.

Riječ je o potporama za zapošljavanje ciljanih skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada (mlade osobe, dugotrajno nezaposlene osobe, osobe starije od 50, posebne skupine nezaposlenih, osobe s invaliditetom, osobe romske nacionalne manjine i druge ranjive skupine).

Potpore mogu iznositi do 50% godišnjeg troška rada sufinancirane osobe, odnosno do 75% u slučaju kada je riječ o osobama u osobito nepovoljnom položaju na tržištu rada.

Potpore za samozapošljavanje

Potpore se mogu dodijeliti i za samozapošljavanje osobe te iznose 50% godišnjeg troška rada osobe koja se samozapošljava. Cilj je olakšati početni period razvoja poduzetničke ideje te osigurati opstanak poduzetničkog pothvata i nakon perioda sufinanciranja.

Potpore za usavršavanje

Potpore za usavršavanje dodjeljuju se poslodavcima koji radi razvoja poduzeća imaju potrebu obrazovati svoje radnike. Ova potpora ne potiče samo bolju prilagodljivost radnika i poduzeća s obzirom na to da su usmjerene na ciljana usavršavanja svojih radnika, nego utječe i na održavanje zaposlenosti.

Potpore za usavršavanje, sukladno Zakonu o državnim potporama te Uredbi Komisije (EZ) br. 800/208, mogu iznositi maksimalno 35% opravdanih troškova za posebno usavršavanje za male i srednje poslodavce, odnosno 25% za velike poslodavce te 70% za opće usavršavanje za male i srednje poslodavce odnosno 60% za velike poslodavce.

Obrazovanje nezaposlenih

Obrazovanjem nezaposlenih utječe se na podizanje razine kvalificiranosti i otklanja se rizik od dugotrajne nezaposlenosti. Programi obrazovanja se odabiru na temelju analize potreba lokalnih tržišta rada te se time utječe i na smanjenje nesrazmjera vještina na tržištu rada.

U svrhu ostvarenja cilja smanjenja nesrazmjera vještina Hrvatski zavod za zapošljavanje izrađuje i preporuke za kreiranje upisne politike na temelju analize lokalnih tržišta rada, a usklađivanjem obrazovnog sustava s potrebama na tržištu rada, lokalna partnerstva za zapošljavanje (LPZ) će imati aktivnu ulogu u adresiranju problema nezaposlenosti na lokalnoj i regionalnoj razini, s ciljem postizanja veće razine regionalne jednakosti te većoj zaposlenosti, posebice ranjivih i teže zapošljivih skupina na tržištu rada.

Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa

Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa intervencija je usmjerena mladim osobama za stjecanje radnog iskustva u zvanju za koje su se obrazovali.

Osoba uči uz rad, na radnom mjestu što omogućava stjecanje radnog iskustva ali i uvjeta za polaganje državnog, stručnog ili majstorskog ispita čime je olakšan pristup trajnijem zapošljavanju ili samozapošljavanju.

Podrška organizaciji volonterskih programa u svrhu jačanja kompetencija za uključivanje u tržište rada

Sukladno Zakonu o volonterstvu, ali i dobroj praksi u mnogim državama članicama Europske unije, sudjelovanjem u volonterskim programima mogu se steći vrijedna znanja, vještine i kompetencije koje osnažuju nezaposlene osobe za aktivnije uključivanje u tržište rada. Ovom mjerom se žele osnažiti sposobnosti organizatora volontiranja za kvalitetniju pripremu i upravljanje volonterskim programima, s naglaskom na zapošljavanje koordinatora volonterskih programa. Kroz podršku zapošljavanju koordinatora volonterskih programa osigurava se učinkovito praćenje rada volontera te izdavanje potvrde o kompetencijama stečenim kroz sudjelovanje u volonterskim programima što pridonosi povećanju stupnja zapošljivosti.

Javni radovi

Programi javnih radova programi su društveno korisnog rada kojima se direktno stvaraju radna mjesta. Kreiranjem programa javnih radova pruža se širok spektar mogućnosti zapošljavanja i socijalnog uključivanja dugotrajno nezaposlenih osoba te osoba u nepovoljnom položaju na tržištu rada u društveno korisnom radu, a čime se jačaju i lokalne zajednice te povećava doprinos udruga odnosno organizacija civilnog društva jačanju zapošljavanja te općenito društvenog i gospodarskog rasta. Kroz program javnih radova jačat će se i socijalno poduzetništvo, socijalne inovacije te socijalno zadrukarstvo.

Potpore za očuvanje radnih mjesta

Potpore za očuvanje radnih mjesta dodjeljuje se radnicima zaposlenim kod poslodavaca koji je u privremenim poteškoćama, a rezultirali su smanjenjem proizvodnje i zastojsima u poslovanju te u cilju očuvanja radnih mjesta do nastupanja uvjeta rada u punom opsegu uvode rad u skraćenom radnom vremenu što direktno utječe na očuvanje radnih mjesta. Osim potpora radnicima potrebno je osigurati mogućnost učenja u vrijeme kada radnik radi skraćeno radno vrijeme čime ova intervencija može značajno pomoći boljoj prilagodljivosti i radnika i poduzeća.

5.2. Intervencije koje utječu na tržište rada, a ne spadaju u aktivnu politiku zapošljavanja u užem smislu

Izrada Profesionalnog plana traženja posla

Zavod u suradnji s nezaposlenom osobom utvrđuje profesionalni plan nezaposlene osobe radi pripreme za zapošljavanje i traženja posla u roku od 60 dana od dana prijave nezaposlene osobe Zavodu. Profesionalni plan sadrži popis poslova i zanimanja koje nezaposlena osoba može obavljati prema njezinim utvrđenim stručnim, radnim i osobnim mogućnostima te popis svih aktivnosti koje će nezaposlena osoba provoditi u cilju zapošljavanja unutar utvrđenih rokova izvršenja.

Profesionalno usmjeravanje

Profesionalno usmjeravanje jest skup različitih stručnih postupaka kojima se identificiraju mogućnosti, interesi i kompetencije korisnika, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju i upravljali vlastitim profesionalnim razvojem. Uključuje informiranje, savjetovanje, utvrđivanje profesionalnih potencijala i praćenje profesionalnog razvoja.

Razvoj vještina upravljanja karijerom

Razvoj vještina upravljanja karijerom podrazumijeva stjecanje znanja i vještina potrebnih za povećanje zapošljivosti i unapređenje profesionalnog razvoja pojedinca. Uključuje informiranje, savjetovanje i samoprocjenu nezaposlene osobe i ostalih tražitelja zaposlenja radi mogućnosti pronalaženja posla i planiranja karijere.

Profesionalna rehabilitacija

Profesionalna rehabilitacija omogućuje nezaposlenim osobama s invaliditetom, utvrđenim prema posebnim propisima, stjecanje znanja i vještina potrebnih za zapošljavanje, odnosno zadržavanje zaposlenja. U svrhu pripreme za zapošljavanje nezaposlenih osoba s invaliditetom Zavod može osobu uputiti na sljedeće postupke: utvrđivanje preostalih radnih i općih sposobnosti, radno osposobljavanje, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju, programe održavanja i usavršavanja radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja, te pojedinačne i skupne programe unapređenja radno-socijalne uključenosti u zajednicu.

Mobilni timovi

Cilj rada mobilnih timova je radnike kojima prijete otkaz pripremiti za tržište rada, za njih posredovati dok su još zaposleni u svojim tvrtkama kako bi se smanjio njihov dolazak u evidenciju nezaposlenih.

5.3. Izvori financiranja mjera aktivne politike zapošljavanja

Mjere aktivne politike zapošljavanja dugi niz godina financirale su se isključivo iz državnog proračuna. Predpristupni period omogućio je financiranje aktivne politike zapošljavanja iz predpristupnih programa (CARDS, PHARE, IPA, Leonardo, Progress, i dr...), tako da su različiti oblici intervencija na tržištu rada financirani prvenstveno kroz partnerstva i suradnju institucija na lokalnom nivou i organizacija civilnog društva koje danas predstavljaju značajnog partnera Zavodu kao najvažnijoj instituciji tržišta rada.

Značajno je spomenuti i financiranje intervencija na tržištu rada, prvenstveno obrazovanja nezaposlenih, od strane jedinica lokalne samouprave koje se dešavaju niz godina no sporadično i ne sustavno, no ipak takva vrsta financiranja postoji.

U narednom periodu mjere aktivne politike zapošljavanja financirat će se iz Državnog proračuna, Europskog socijalnog fonda koji ulaskom u Europsku uniju omogućava sustavnije financiranje mjera aktivne politike u periodu do 2020 godine, te će se nastaviti financiranje mjera iz proračuna jedinica lokalne samouprave prema mogućnostima lokalne zajednice, kao i financiranje iz drugih izvora prihoda. Značajan izvor financiranja mjera aktivne politike zapošljavanja namijenjene mladim osobama do 29 godina bit će i Inicijativa za zapošljavanje mladih koja će se otvoriti u 2014 godini.